

Vasemmistoliiton ryhmäpuheenvuoro, ikäihmisten kuntouttava päivätoiminta, 29.4.2025

Arvoisa puheenjohtaja ja hyvät kanssavalituudet

Ryhmämme kommentit koskevat kaikkia kuntouttavan päivätoiminnan järjestämistä vaihtoehtoja, ja pyrin tuomaan niissä prioriteettimme selvästi esiin.

Ensimmäisenä haluan todeta, että vasemmistoliiton ryhmä ei voi hyväksyä esitettyihin vaihtoehtoihin sisällytettyjä merkittäviä asiakasmaksujen ja kuljetusmaksujen korotuksia. Jos yhdestä päivätoimintakerrasta joutuu kuljetuksineen maksamaan jopa 70 euroa, se olisi monelle työssäkäyvällekin liikaa, eläkeläisistä puhumattakaan. Lisäksi asiakasryhmä on sellainen, jonka ei voida odottaa enää kykenevän hakemaan maksuvapautuksia itsenäisesti, joten meidän on pystyttävä varmistamaan, että myös pienimpiä eläkkeitä nostavilla on varaa osallistua päivätoimintaan. Tarvittaessa ryhmämme on valmis lisätalousarvioon, jossa päivätoiminnan jatko rahoitetaan esimerkiksi hyvinvointialueen ylijäämätavoitetta pienentämällä.

Toisena yleiskommenttina haluan todeta, että aluevaltuusto on asettanut etäpäivätoiminnan ehdoksi sen, että sen tulee perustua näyttöön. Meille on kerrottu, että joistakin etäpalveluista on ”hyviä kokemuksia”, mutta hyvät kokemukset edes monikossa eivät ole sama asia kuin tutkimusnäyttö. Painotamme siis edelleen sitä, että päivätoiminnan on perustuttava tutkitusti toimiville käytännöille, niin kuin kaiken muunkin julkisen palveluntuotannon. On myös syytä huomioida kaikki ne selvitykset ja mietinnöt, mitä päivätoiminnan ympäriltä on julkaistu.

Kolmanneksi, ryhmä pitää edelleen lähipalveluna tuotettavaa kuntouttavaa päivätoimintaa ensisijaisena palvelumallina. Uskomme, kunnes toisin todistetaan, että kasvokkaiset kohtaamiset ovat paitsi ikäihmisten fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin kannalta niin myös heidän kuntonsa ja vointinsa seuraamisen kannalta paras vaihtoehto. Lisäksi palvelu, joka mahdollistaa asiakkaan poistumisen kotoa, on äärimmäisen tärkeä omaishoitajien jaksamisen kannalta. Kun muistamme, että Pirhan strategisena tavoitteena on lisätä omaishoidon peittävyyttä, niin on luontevaa, että myös lähipäivätoimintaa ja muita omaishoitoa tukevia palveluita tulee pyrkiä lisäämään vähitellen.

Suhtaudumme kriittisesti siihen, että lähipalvelujaksoja saisi lähtökohtaisesti vain kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan. Mikäli kuntouttavan päivätoiminnan piirissä olevien ikäihmisten palveluntarvetta seurataan joka tapauksessa jatkuvasti, kuten meille on kerrottu, niin emme pidä tällaista keinotekoista rajausta tarpeellisenä. Muutoksia palveluvalikoimaan voitaneen tehdä silloin, kun se asiakkaan kokonaistilanteeseen ja palveluntarpeeseen parhaiten sopii.

Mitä näihin esitettyihin vaihtoehtoihin tulee, niin 2A-vaihtoehdossa pidämme ongelmana sitä, että siinä rajataan lähitapaamisten kesto kolmeen tuntiin. Myös yli 3h mittaisia lähitapaamisia tarvitaan jatkossakin, esimerkiksi juuri omaishoitajan vapaiden mahdollistamiseksi.

Vastaavasti 2B-vaihtoehdossa lyhyempiä käyntejä ei tarjottaisi lainkaan, vaikka lyhyemmät

käynnit voivat olla joillekin sopiva palvelu, esimerkiksi jos asiakas on hyvin iäkäs ja energiaa ei ole kovin moneksi tunniksi kerrallaan. Toivomme siis, että riippumatta valitusta palvelumallista, lähipalveluna toteutettavien toimintapäivien pituutta voitaisiin säätää yksilö- ja tilannekohtaisesti sen mukaan, mikä asiakkaille parhaiten sopii. Ryhmämme toivoo lisäksi, että mikäli etä- ja lähipäivätoiminnan yhdistäminen esimerkiksi vuoroviikoin sattuu olemaan jonkun asiakkaan kannalta sopiva palvelutapa, niin tähänkin voitaisiin joustavasti ryhtyä.

Osa ryhmästämmme kannattaa ns. vanhaan malliin eli 2C-vaihtoehtoon palaamista, eli ikäihmisten päivätoiminnan tarjoamista vain lähipalveluna. Toinen osa ryhmästä on sitä mieltä, että etätoimintaa on syytä kehittää lähipäivätoiminnan rinnalla, muun muassa koska ikäihmisten joukossa on jo nyt paljon ihmisiä, joille digitaalisessa maailmassa toimiminen on luontevaa, ja heidän määränsä kasvaa. Tästä meillä ei siis ole yhtenäistä kantaa.

Mutta tiivistäen, vasemmiston ryhmän näkemys on päivätoiminnan järjestäminen siltä pohjalta, että:

- 1) ensisijainen palvelutapa on lähipäivätoiminta, ja sitä tulee voida saada kolmea kuukautta pidempiä jaksoja kerrallaan;
- 2) jos digitaalisia palveluita kehitetään lähipalveluiden rinnalla, niiden on perustuttava vahvasti tutkimusnäyttöön;
- 3) päivätoimintaa tulee pyrkiä järjestämään joustavasti ja asiakaslähtöisesti sekä tapaamisten keston että palvelutavan puolesta, ja
- 4) että päivätoiminnan asiakasmaksut ovat kohtuulliset ja mahdollistavat toimintaan osallistumisen myös pienimmillä eläkkeillä.